

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 26.1.2011
COM(2011) 17 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**CONTRIBUȚIA POLITICII REGIONALE LA
CREȘTEREA DURABILĂ ÎN EUROPA 2020**

SEC(2011) 92 final

1. INTRODUCERE

Prezenta comunicare prezintă rolul politicii regionale în contribuția la punerea în aplicare a strategiei Europa 2020¹ și, în mod special, la inițiativa emblematică „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”. Consiliul European din 17 iunie 2010 a accentuat necesitatea ca politica de coeziune să sprijine această strategie de susținere a plasării economiei UE pe drumul către o creștere durabilă și creatoare de locuri de muncă. Succesul în îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2020 va depinde în mare parte de decizii adoptate la nivel local și regional². Politica regională joacă un rol esențial în orientarea schimbării către investiții în creștere inteligentă și durabilă prin acțiuni pe care le poate sprijini de abordare a aspectelor climatice, energetice și de mediu.

Orientările strategice comunitare³ privind politica de coeziune au fost adoptate în 2006. Prezenta comunicare ține cont de evoluțiile politice și schimbările legislative recente pentru consolidarea dezvoltării durabile a regiunilor. Ea completează comunicarea⁴ recent adoptată privind politica regională și creșterea inteligentă, stimulând contribuția politică la schimbările structurale din economie și la punerea în practică a strategiei Europa 2020. Schimbările în prioritățile de investiții ale politicii regionale⁵ trebuie să se realizeze într-un context de redirijare a politicii economice generale către prioritățile schițate în strategia Europa 2020. Cu alte cuvinte, fondurile regionale trebuie să fie folosite, după caz, pentru sprijinirea reformelor structurale⁶.

Data fiind situația fiscală actuală a Uniunii și fondurile substanțiale disponibile în continuare pentru perioada de programare actuală 2007-13 a politicii de coeziune⁷, prezenta comunicare cheamă părțile interesate în politica regională să acționeze fără întârziere, să investească mai mult în creștere durabilă și să utilizeze fondurile mai eficient. Ea recomandă căi practice prin care regiunile pot utiliza politica pentru dezvoltarea unei economii competitive, eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor, cu emisii scăzute de carbon, rezistente la schimbările climatice, incluzând exemple de bune practici identificate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei care o însoțește⁸. Comisia va colabora îndeaproape cu autoritățile naționale și regionale pentru facilitarea punerii în aplicare a acestor recomandări.

2. CREȘTEREA DURABILĂ ȘI POLITICA REGIONALĂ

Aproximativ 30 % din finanțarea regională totală de 344 de miliarde EUR pentru perioada 2007-2013 s-a pus la dispoziție pentru activități cu impact special asupra creșterii durabile. Până la finalul anului 2009, 22 % din această finanțare pentru creștere durabilă s-a alocat unor proiecte specifice, față de 27 % pentru totalul finanțării regionale.

¹ COM(2010) 2020

² Parlamentul European, 2009/2235(INI), 30 aprilie 2010

³ JO L291/11, DIN 21.10.2006.

⁴ COM(2010) 553

⁵ COM (2010)642 final, „Concluziile celui de-al cincilea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială: viitorul politicii de coeziune”

⁶ COM(2010)700 final, „Revizuirea bugetului UE”

⁷ COM(2010) 110

⁸ Detalii în SEC(2011) 92

Tabelul 1: alocări prin politica de coeziune 2007-13 care contribuie la creșterea durabilă

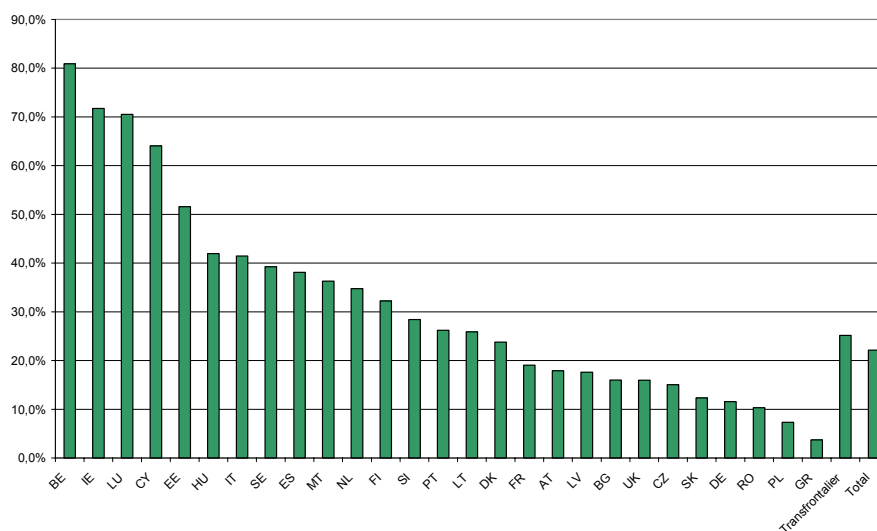
	Valoarea programelor operaționale adoptate	Valoarea alocată operațiunilor selectate până la finalul anului 2009	%
	mld EUR (rotunjire)	mld EUR (rotunjire)	
DIRECT	45,5	9,9	22%
Alimentare cu apă	8,1	1,7	21%
Ape reziduale	13,9	3,8	27%
Deșeuri	7,0	1,1	16%
Calitatea aerului	1,0	0,1	6%
Protejarea naturii	5,2	1,0	19%
Adaptarea la schimbările climatice	7,8	1,8	23%
Ecoinovare în IMM-uri	2,5	0,5	20%
INDIRECT	59,5	13,4	23%
Cale ferată	23,9	5,4	23%
Transport urban	7,8	2,2	28%
Alt tip de transport durabil	4,6	1,0	22%
Electricitate	0,6	0,02	4%
Energie durabilă	9,0	1,4	15%
Regenerare urbană și rurală	13,6	3,4	25%
TOTAL	105	23,3	22%

Sursa: rapoarte strategice ale statelor membre, septembrie 2009 – ianuarie 2010.

În mod special, investițiile pentru programe legate de energie și de mediu au fost sub medie.

La începutul actualei perioade de programare, eficiența energetică și energia regenerabilă nu erau recunoscute drept priorități în aceeași măsură ca în prezent. Criza financiară, bugetele publice restrânse, blocajele administrative și expertiza tehnică insuficientă în domenii noi de activitate pentru autoritățile de gestionare au contribuit împreună la întârzierile din aceste domenii.

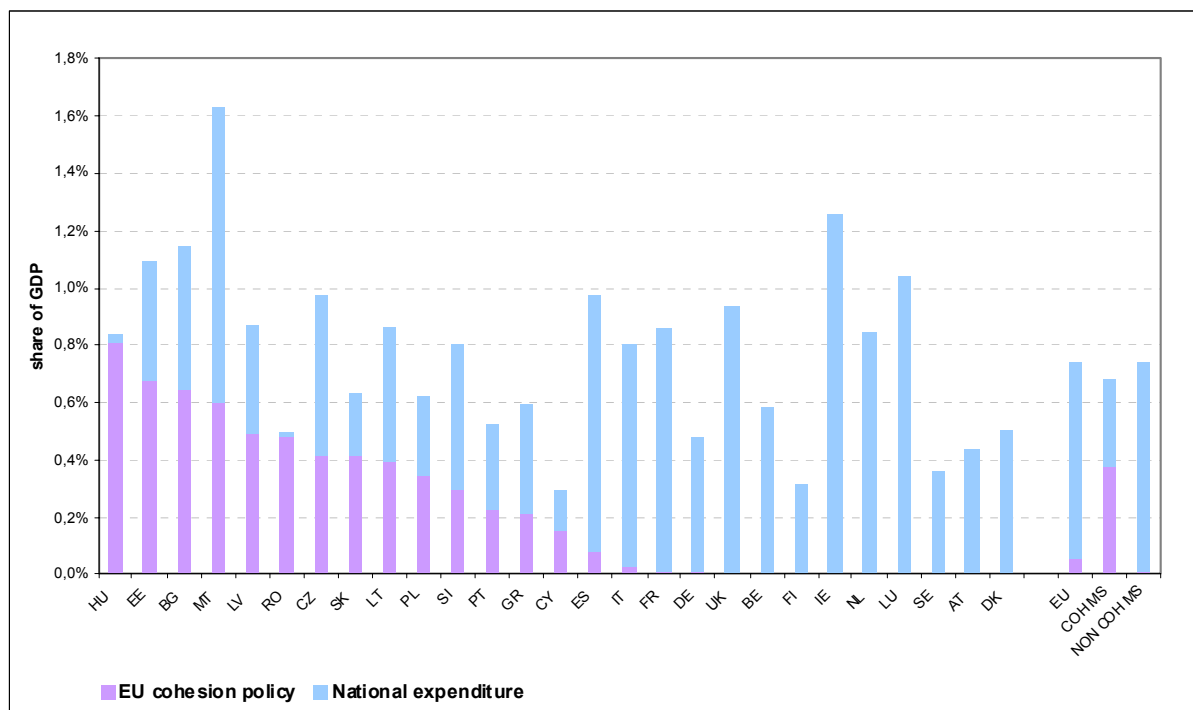
Graficul 1: procentul de fonduri utilizate din politica de coeziune 2007-2013 care au contribuit la creșterea durabilă pentru fiecare stat membru

Sursa: rapoarte strategice ale statelor membre, septembrie 2009 – ianuarie 2010.

Inițiativa emblematică privind „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” subliniază importanța mobilizării finanțării din politica regională⁹ într-o strategie coerentă de finanțare prin care se mobilizează finanțarea națională, publică și privată. Strategiile naționale clare vor reprezenta o condiție prealabilă. Graficul ilustrează modul în care politica de coeziune a influențat până acum finanțarea națională pentru investiții, în special în infrastructură de mediu și reabilitare.

Graficul 2: totalul cheltuielilor publice pentru protecția mediului ca procent din PIB (2008)

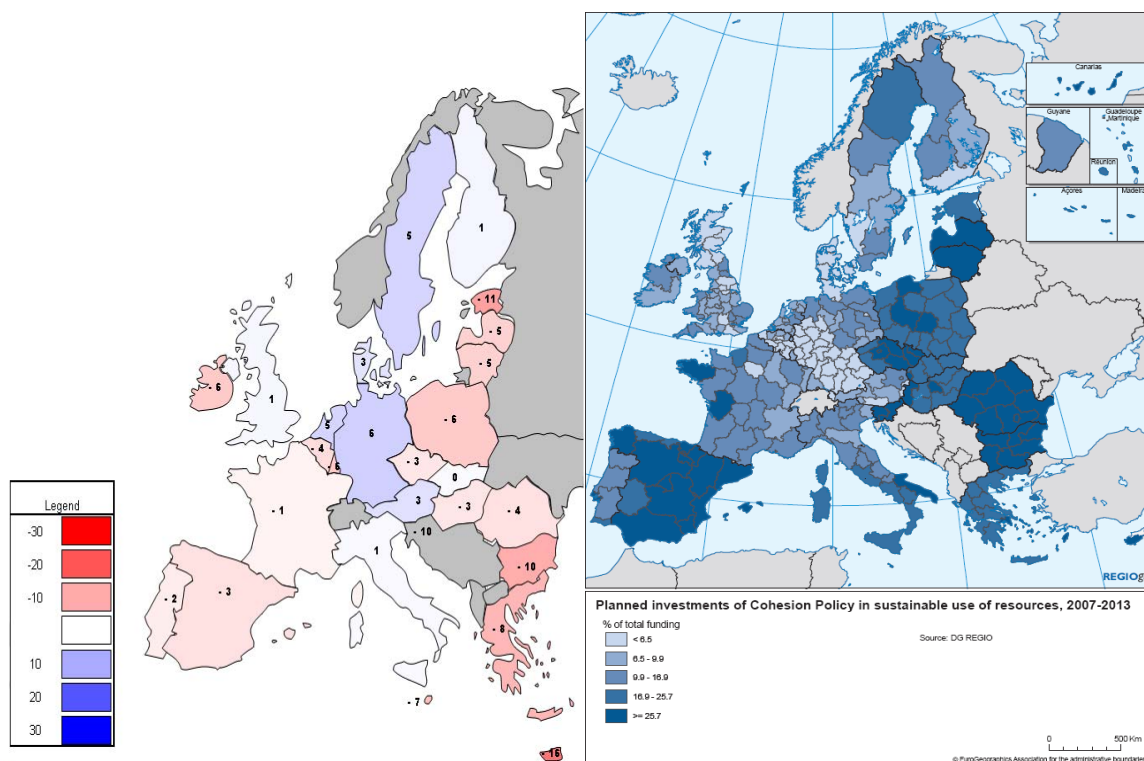

COH MS: Cohesion Member State - NON COH MS: Non Cohesion Member State
Sursa: Eurostat, DG REGIO

Următoarele hărți arată că alocările actuale pentru politica regională vor contribui la combaterea lipsurilor identificate în gestionarea durabilă a resurselor¹⁰ pentru mai multe regiuni și state membre.

⁹ A se vedea, de asemenea, CR 223/2010.
¹⁰ Detalii în SEC(2011) 92

Harta 1: Situația statelor membre în ceea ce privește „utilizarea durabilă a resurselor” și investițiile planificate din politica de coeziune în „utilizarea durabilă a resurselor” pe parcursul perioadei 2007-13

Scoruri în „utilizarea durabilă a resurselor”

Pozițiile relative ale statelor membre: cu cât scorul este mai mare, cu atât situația este mai bună

Sursa: Comisia Europeană, DG ECFIN

Sursa: Comisia Europeană, DG REGIO

Politica regională a cofinanțat în mod consistent realizarea de infrastructură de mediu pentru gestionarea apei potabile și a deșeurilor, contribuind la îndeplinirea de către regiuni a cadrului restrictiv stabilit prin directivele UE. Aceasta a fost, de asemenea, o ocazie de facilitare a îmbunătățirilor în competitivitate în același timp cu conservarea mediului și crearea de locuri de muncă.

Comisia consideră că, în cadrul actualei perioade de programare, autoritățile de gestionare au motive foarte bune să utilizeze mai eficient resursele disponibile. În actualele programe operaționale există posibilitatea reconsiderării priorităților pentru proiecte și a lansării unor noi. Recomandările oferite de prezenta comunicare sunt destinate să servească drept ghid în ceea ce privește modalitatea prin care se pot selecta cel mai bine prioritățile pentru investiții și prin care acestea pot fi cel mai bine gestionate pentru a se obține rezultate maxime în materie de creștere durabilă. Aceste recomandări se bazează pe exemplele bune deja arătate de regiuni și orașe.

3. CONSOLIDAREA CONTRIBUȚIEI POLITICII REGIONALE LA CREȘTEREA DURABILĂ ÎN ACTUALA PERIOADĂ DE PROGRAMARE

Prezenta comunicare propune o abordare pe doi piloni pentru sporirea contribuției politicii regionale la creșterea durabilă pe parcursul actualei perioade de programare:

- (1) **Investiții mai importante în creșterea durabilă:** încurajarea unei mai mari concentrări strategice în investiții legate de creșterea durabilă, cu accentul pe o economie eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor și cu emisii scăzute de carbon; precum și
- (2) **mai buna investire în creșterea durabilă:** îmbunătățirea mecanismelor de realizare a strategiilor prin consolidarea aplicării principiilor dezvoltării durabile în programele operaționale.

3.1. Primul pilon: Investiții mai importante în creșterea durabilă

Pentru a contribui la obiectivele și țintele strategiei Europa 2020 în ceea ce privește creșterea durabilă, s-au identificat trei priorități: o economie cu emisii scăzute de carbon, servicii ecosistemice și biodiversitate și ecoinovare.

Tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon: orientare către investiții în eficiență energetică, clădiri, surse regenerabile de energie și transport ecologic

În ultimii ani, s-au adoptat mai multe noi măsuri politice majore la nivelul UE, inclusiv pachetul energie/climă din 2008, pilonul tehnologic al acestuia, Planul strategic privind tehnologiile energetice și reformarea Directivei privind performanța energetică a clădirilor.

- Regiunile și orașele trebuie să profite de noile oportunități în investițiile energetice la clădiri.

Clădirile realizează 41 % din consumul de energie, reprezentând, ca atare, un domeniu esențial pentru investiții¹¹ în vederea atingerii obiectivelor strategiei UE 2020. Astfel de investiții își pot aduce contribuția prin îmbunătățirea eficienței în utilizarea resurselor și prin crearea de locuri de muncă la nivel local.

Modificările la Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDER)¹² i-au extins acestuia domeniul de aplicare pentru a include investițiile legate de energie sustenabilă la clădiri.

Chiar dacă, tradițional, politica regională a finanțat investiții în eficiența energetică numai la clădiri publice și comerciale, acum este posibilă utilizarea acestor fonduri în sectorul rezidențial în toate statele membre. În prezent, se pot folosi 4 % din alocările naționale FEDER pentru investiții energetice în asigurarea de locuințe în sprijinul coeziunii sociale. Există un potențial de 8 miliarde EUR care ar putea fi alocați în cadrul programelor actuale, dacă statele membre decid o reprogramare în acest sens.

În plus, pentru încurajarea unei utilizări mai extinse a instrumentelor de piață, o altă modificare reglementară¹³ a extins utilizarea instrumentelor de inginerie financiară la eficientizarea energetică și energie regenerabilă la clădiri, inclusiv la locuințele existente. Autoritățile administrative trebuie să profite rapid de aceste noi oportunități, ținând cont de rolul pe care îl joacă autoritățile locale în acest domeniu de investiții.

¹¹ SEC(2008) 2865

¹² Regulamentul (CE) nr. 397/2009

¹³ Regulamentul (UE) nr. 832/2010

- Regiunile și orașele trebuie să accelereze investițiile în energii regenerabile și eficiență energetică, în funcție de potențialul lor energetic local.

Atingerea obiectivului UE de 20 % surse regenerabile în consumul final de energie în 2020 ar putea asigura locuri de muncă suplimentare, multe dintre ele aproape de locul în care se realizează aceste investiții. De asemenea, potențialul de creare de locuri de muncă al eficienței energetice este considerabil.

Autoritățile de gestionare trebuie să privească sursele regenerabile de energie și eficiența energetică drept motoare ale dezvoltării, mai ales în zone rurale și de coastă, regiuni izolate și insule, utilizând potențialul energetic marin al acestora. Politica regională poate susține stimularea energiilor regenerabile în termoficarea de cartier și cogenerare. La fel de importante sunt investițiile în rețeaua transeuropeană de energie și în rețele inteligente locale de distribuție.

- Autoritățile de gestionare trebuie să acorde prioritate proiectelor care îmbunătățesc eficiența transportului din punct de vedere al utilizării resurselor.

În sectorul transporturilor, trebuie să se facă mai mult pentru realizarea de investiții în transport public ecologic și decarbonizare. În conformitate cu ultimele recomandări UE¹⁴, regiunile și orașele sunt încurajate să exploateze integral alocațiile UE existente pentru a susține trecerea la modalități mai eficiente de transport. Transportul public urban ecologic, care utilizează la maximum vehicule ecologice și eficiente din punct de vedere energetic, precum și transportul fără motor, reprezintă o prioritate, ca și calea ferată, la care trebuie să se acorde o atenție specială grăbirii punerii în aplicare a alocației orientative UE de 19 miliarde EUR pentru prioritățile feroviare ale rețelei transeuropene de transport.

În legătură cu rețeaua transeuropeană de transport, fondurile politicii regionale trebuie să se concentreze într-o mai mare măsură pe punerea în aplicare a rețelei centrale cu valoare adăugată UE ridicată, vizând înlăturarea blocajelor critice, mai ales în ceea ce privește secțiunile transfrontaliere, conectarea nodurilor intermodale și promovarea interoperabilității.

Orașe europene sustenabile

Până la 75 % din emisiile de CO₂ se generează în orașe¹⁵, care joacă, prin urmare, un rol de importanță specială în dezvoltarea unei economii cu emisii scăzute de carbon și eficiență din punct de vedere al utilizării resurselor. Fie prin proiecte sectoriale, precum transport public ecologic și eficiența energetică a clădirilor, fie prin abordări mai holistice, precum măsuri de abordare a expansiunii urbane, este esențial ca planificatorii de dezvoltare urbană să examineze modalitatea de utilizare a tuturor instrumentelor disponibile pentru stimularea creșterii durabile. Printre exemplele bune se numără:

- abordarea cuprinzătoare a investițiilor în energie durabilă din provincia Barcelona (ES) prin Pactul primarilor și facilitatea ELENA;

- sprijinul pentru investiții energetice în clădiri rezidențiale din Lituania prin crearea unui fond JESSICA de 227 de milioane EUR.

¹⁴ COM(2009)279 final

¹⁵ <http://www.worldenergyoutlook.org/index.asp>

Servicii ecosistemice: concentrare pe conservarea și utilizarea la maximum a potențialului mediului natural

UE și-a ratat obiectivul pentru 2010 de oprire a declinului biodiversității. Pentru întărirea eforturilor, statele membre au aprobat un nou obiectiv pentru 2020¹⁶ pe care se va baza viitoarea nouă strategie UE privind biodiversitatea. La nivel internațional, UE s-a angajat față de rezultatele recente conferințe a CBD¹⁷, inclusiv prin începerea lucrărilor la un proces de mobilizare de resurse pentru punerea în aplicare a planului strategic privind diversitatea biologică 2011-2020.

- Autoritățile de gestionare trebuie să investească în capital natural ca sursă de dezvoltare economică.

Aerul, apa, pământul, speciile, solul și mările se numără printre resursele naturale esențiale pentru bunăstarea noastră și, de asemenea, pentru perspectivele noastre economice. Termenul de „servicii ecosistemice” introdus în Evaluarea ecosistemelor pentru noul Mileniu realizată de Națiunile Unite în 2004 se referă la aceste beneficii cu existență naturală și la pierderile care pot apărea dacă nu sunt conservate. Conservarea ecosistemelor duce la locuri de muncă sustenabile și la dezvoltare socioeconomică. Aproximativ 16,8 % din locurile de muncă europene se leagă indirect de resurse naturale¹⁸. De exemplu, valoarea estimată a polenizării prin insecte pentru agricultura europeană este de 22 de miliarde EUR pe an¹⁹.

- Autoritățile de gestionare trebuie să utilizeze finanțarea prin politica regională pentru prevenirea riscurilor naturale ca element de conservare a resurselor naturale și adaptare la schimbările climatice.

Prevenirea riscurilor poate reprezenta o investiție eficientă, deoarece costurile măsurilor preventive sunt de multe ori mai mici decât costurile potențiale ale reabilitării. Proiectele de prevenire bine concepute pot conserva servicii ecosistemice precum calitatea și cantitatea apei și pot aduce beneficii biodiversității, agriculturii și zonelor de coastă. Prin întărirea rolului de protecție al naturii se consolidează adaptarea la schimbările climatice care vor face ca dezastrele naturale să fie mai frecvente și mai grave.

- Autoritățile de gestionare ar trebui să facă o prioritate din „infrastructura verde”.

„Infrastructura verde” înseamnă păduri, râuri, zone de coastă, parcuri, coridoare ecologice și alte structuri naturale sau seminaturale care constituie elemente esențiale pentru furnizarea de servicii ecosistemice. Dezvoltarea infrastructurii verzi este esențială pentru menținerea unui mediu sustenabil în care economia și societatea noastră pot prospera. În mod special, ea contribuie la adaptarea la schimbările climatice și contribuie la crearea și la gestionarea corespunzătoare a rețelelor ecologice. Astfel, autoritățile de gestionare trebuie să asigure examinarea deplină a impactului asupra zonelor naturale și utilizării terenului pentru toate proiectele lor de infrastructură. Utilizarea unor instrumente corespunzătoare, precum

¹⁶ „Să stopeze declinul biodiversității și deteriorarea serviciilor ecosistemice în UE până în 2020 și să le refacă în măsura în care acest lucru este realizabil, sporind totodată contribuția UE la combaterea declinului biodiversității la nivel mondial.”

¹⁷ A zecea întâlnire a Conferinței părților la Convenția privind diversitatea biologică (CBD COP10), Nagoya, octombrie 2010

¹⁸ TEEB: 'The Economics of Ecosystems and Biodiversity': 'TEEB for Local and Regional Policy Makers'

¹⁹ Gallai et al. 2009

gestionarea integrată a țărmurilor și a bazinului râurilor trebuie să fie consolidată, mai ales atunci când este probabil să fie afectate zone Natura 2000.

Către o gestionare integrată a serviciilor ecosistemice

- Regenerarea câmpiilor aluviale pentru adaptarea la schimbarea climatică în același timp cu conservarea altor servicii ecosistemice valoroase precum disponibilitatea apei potabile (HU).
- Dezvoltarea de infrastructuri verzi, precum coridoarele ecologice, pentru asigurarea funcționării rețelelor Natura 2000 (PL).

Ecoinovarea: concentrare pe mobilizarea parteneriatelor pentru inovare și pe tehnologia informației

Ecoinovarea reprezintă un instrument esențial pentru îmbunătățirea eficienței utilizării resurselor, a competitivității și a creării de locuri de muncă.

- Autoritățile de gestionare trebuie să acorde un sprijin mai important ecoinovării.

Ecoinovarea poate aduce o eficiență îmbunătățită a utilizării resurselor și noi locuri de muncă în toate sectoarele economice. De exemplu, ecoindustria este în prezent unul dintre cele mai mari sectoare industriale din Europa, în care lucrează aproximativ 3,4 milioane de persoane. În ultimii ani, acest sector a crescut cu aproximativ 8 % anual și s-au creat, în perioada 2004-08, 600 000 de noi locuri de muncă²⁰.

- Autoritățile de gestionare ar trebui să sprijine clusterelor în domeniul tehnologiei ecologice prin parteneriate cu întreprinderi.

Concentrarea geografică a grupurilor de firme interdependente, a institutelor de cercetare și a altor părți interesate de inovare, adesea denumite „clusterelor” reprezintă resurse regionale importante. Autoritățile de gestionare sunt invitate să sprijine clusterelor de mediu și energetice bazate pe parteneriate între actori public-privati ca mijloc de accelerare a investițiilor în ecoinovare.

- Autoritățile de gestionare ar trebui să utilizeze finanțarea regională pentru promovarea informării, comunicării și tehnologiei (TIC) pentru economia ecologică.

Rețeaua de infrastructură TIC²¹, împreună cu servicii și aplicații inovatoare, reprezintă un facilitator esențial pentru dezvoltarea tehnologiilor ecologice și a ecoinovării. Prin urmare, investițiile respective ar trebui să fie coordonate și urmărite pentru a fi reciproc avantajoase. Rețelele electrice inteligente, energiile regenerabile și sistemele inteligente de transport reprezintă exemple în care TIC are o valoare adăugată semnificativă și sprijină reducerile de emisii odată cu oferirea de noi oportunități de piață ecoinovării.

²⁰ „Industria cele mai competitive sunt cele mai eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor și invers” într-un studiu finanțat de Comisia Europeană, Proiectul ENV.G.1/ETU/2007/0041

²¹ COM(2010) 245 final/2, „O agendă digitală pentru Europa”, subliniază o gamă de acțiuni în această privință

Regiuni care profită de potențialul tehnologiilor ecologice și al ecoinovărilor

- Dezvoltarea unei strategii transversale de promovare a ecoinovării în clustere regionale (AT).
- Investirea într-un program cuprinzător de sprijin pentru întreprinderi pentru a ajuta IMM-urile să își îmbunătățească eficiența utilizării resurselor (UK).

Investiția în capital uman și asigurarea competențelor corespunzătoare vor reprezenta cheia construirii unei societăți eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor. Fondul social european poate oferi sprijin pentru deblocarea competențelor, creativității, spiritului antreprenorial și a capacității de inovare a forței de muncă, în conformitate cu inițiativa emblematică din Strategia Europa 2020 „O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă”.

Este esențial ca acțiunile de politică regională să fie concepute în sinergie cu alte politici UE în toate domeniile de mai sus. Autoritățile de gestionare sunt încurajate ferm să utilizeze sprijinul suplimentar oferit prin politica de dezvoltare rurală, programul LIFE+, Cel de-al 7-lea program-cadru C&D și programul pentru competitivitate și inovare.

3.2. Al doilea pilon: mai buna investire

Integrarea principiilor dezvoltării durabile²² în implementarea programelor fondurilor regionale va îmbunătăți impactul acestora asupra sustenabilității regiunilor fără să fie nevoie de alte măsuri sau instrumente de atenuare.

Integrarea sustenabilității pe parcursul întregului ciclu de viață al proiectului

- Considerațiile de dezvoltare durabilă trebuie să reprezinte o parte integrantă a fiecărui plan, de la concepție la realizare și monitorizare.

Deși este un concept bine definit în gândirea majorității responsabililor politici și a gestionarilor de programe, dezvoltarea durabilă nu este suficient de bine integrată în concepția, implementarea și evaluarea tuturor acțiunilor. Atenția consistentă pe parcursul întregului ciclu de viață al proiectului este esențială pentru îmbunătățirea eficacității fondurilor regionale²³. Autoritățile de gestionare trebuie, de asemenea, să aibă în vedere o perspectivă pe termen lung atunci când se compară costurile pentru întregul „ciclu de viață” al metodelor alternative de investiții, de exemplu, prin includerea conservării ecosistemelor și a biodiversității în calculele lor.

- Regiunile și orașele trebuie să utilizeze într-o mai mare măsură achizițiile publice ecologice.

Achizițiile publice ecologice (GPP) pot îmbunătăți competitivitatea furnizorilor europeni de bunuri și servicii. Directivele privind achizițiile publice europene permit autorităților publice să țină cont de considerații climatice, de mediu și sociale în procedurile lor de achiziții. Deja este disponibilă o gamă de tehnici și metode²⁴ pentru încurajarea utilizării GPP. Politica

²² Comisia Brundtland (1987) a definit aceste principii drept satisfacerea necesităților generațiilor actuale fără compromiterea capacității generațiilor viitoare să își satisfacă propriile necesități.

²³ Curtea de Conturi Europeană, Raport special nr. 3/2009

²⁴ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

regională poate sprijini rezolvarea problemei de formare și informare a funcționarilor însărcinați cu achizițiile publice la toate nivelurile de autoritate locală și regională.

- Stabilirea de indicatori corespunzători pentru monitorizare și evaluare.

Eurostat a elaborat un set de indicatori de dezvoltare durabilă care pot sprijini autoritățile naționale și regionale în stabilirea propriilor clasificări de dezvoltare durabilă. Prin asistența sa tehnică, politica regională poate sprijini dezvoltarea de instrumente de evaluare și monitorizare²⁵ pentru a-i ajuta pe responsabilii politici să decidă asupra tipurilor de investiții care pot contribui cel mai bine la reducerea emisiilor de CO₂ rezultate din programe.

Bune practici în concepția ciclului de viață al proiectului

- Elaborarea unui ghid de mediu specific pentru sprijinirea promotorilor de proiecte în pregătirea și selectarea proiectelor (SE);
- Promovarea achizițiilor publice ecologice în regiunea Hradec Králové (CZ) printr-o competiție de bune practici a orașelor și a altor instituții;
- Definirea de indicatori concreți ai schimbării climatice, ai biodiversității și ai deșertificării pentru monitorizarea progreselor (BG).

Aprecierea investițiilor din punct de vedere al rezistenței la schimbările climatice și al eficienței utilizării resurselor

- Autoritățile de gestionare trebuie să trieze programele operaționale și proiectele din punctul de vedere al rezistenței lor la schimbările climatice.

Trierea programelor și a proiectelor nu numai din punct de vedere al impactului lor asupra mediului, dar și din punctul de vedere al vulnerabilității în fața schimbărilor climatice reprezintă o parte importantă a sporirii capacității de adaptare a unei regiuni. Cartea albă privind adaptarea la schimbarea climatică încurajează regiunile să elaboreze „strategii regionale de adaptare” până în 2012. Statele membre și regiunile trebuie să utilizeze fonduri din politica regională actuală pentru finanțarea acestor strategii și pentru implementarea lor.

- Autoritățile de gestionare trebuie să își orienteze investițiile către opțiunile cele mai eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor.

Atunci când se investește în proiecte majore de infrastructură de mediu, trebuie să se acorde deplină considerație opțiunilor conforme așa-numitelor ierarhii de deșeuri și tratarea apei întruchipate în legislația UE²⁶. Aceasta înseamnă că trebuie să se acorde prioritate în primul rând prevenirii producerii deșeurilor, în al doilea rând reutilizării, urmate de reciclare și recuperare, de exemplu, recuperare energetică. Eliminarea reprezintă opțiunea de ultimă instanță. Planurile de gestionare a deșeurilor trebuie să acorde o prioritate mai clară prevenirii formării deșeurilor și reciclării față de alte opțiuni.

Pentru apă, autoritățile de gestionare ar trebui să acorde prioritate proiectelor privind economia de apă, sporirea eficienței în utilizarea apei, politici de prețuri pentru apă sau măsuri eficiente din punct de vedere al costurilor privind gestionarea cererii. Printre exemplele

²⁵ A se vedea instrumentul de bugetare a emisiilor de carbon „NECATER” (FR) drept exemplu de bună practică în SEC(2011) 92

²⁶ Directiva-cadru privind apa 2000/60/CE și Directiva-cadru privind deșeurile 2008/98/CE

concrete se numără reducerea scurgerilor din conducte, instalarea de colectoare de apă pluvială sau reutilizarea apei reciclate.

Aceste abordări metodologice pot fi extinse în alte domenii, evaluând opțiunile de investiții în legătură cu eficiența utilizării resurselor.

Bune practici în trierea programelor operaționale în legătură cu rezistența la schimbările climatice și eficiența utilizării resurselor

- Trierea din punct de vedere climatic a unui proiect pentru regenerarea unei zone de coastă care a condus la decizia de schimbare a traseului unui drum de coastă (FR);
- Integrarea reciclării, compostării și a unei instalații de producere de energie pe bază de biogaz în instalația municipală de gestionare a deșeurilor din Sant' Antnin (MT).

Mai buna guvernare

Politica regională se află într-o poziție unică pentru a contribui la îndeplinirea obiectivelor UE de creștere durabilă ca „politică pe baze locale” care promovează guvernarea la multiple niveluri și parteneriatele public-private în cadrul strategiilor integrate.

- Administrația publică și responsabilii politici din statele membre trebuie să introducă obiectivele creșterii durabile în cadrul general al elaborării de politici.

Obiectivele strategiei Europa 2020 se vor îndeplini cu mai mare eficiență dacă utilizarea fondurilor politicii regionale reprezintă o parte a unui cadru politic mai larg care oferă certitudinea legală necesară și stimulente corespunzătoare. În practică, aceasta înseamnă că programele și proiectele trebuie să fie însoțite de schimbări în cadrul de reglementare și administrativ.

- Autoritățile de gestionare trebuie să extindă parteneriatele și să consolideze conținutul strategic al comitetului de monitorizare al programelor.

Mai buna guvernare este esențială pentru realizarea sustenabilității, după cum s-a confirmat în recente evaluări ex-post ale politicii de coeziune 2000-2006. Aceasta reprezintă un element structural esențial pentru determinarea sentimentului de apartenență și a consensului cu privire la o viziune comună a părților interesate care orientează strategia și implementarea programelor. Implicarea partenerilor socioeconomiici și a societății civile trebuie să înceapă de timpuriu și să se realizeze pe parcursul întregului ciclu de programare. Comitetele de monitorizare trebuie să revizuiască periodic progresele în îndeplinirea strategiei aprobate și a obiectivelor programelor, precum și necesitatea posibilă a oricărei reorientări majore. Dezvoltarea de rețele tematice naționale cu autoritățile relevante poate stimula și ea sustenabilitatea programelor.

Bune practici de guvernare pentru consolidarea sustenabilității

- Rețele de autorități naționale și regionale (ES, IT, PL, UK, DE, HE) în legătură cu gestionarea fondurilor structurale și de coeziune;
- Dezvoltarea capacității organizațiilor neguvernamentale de a acționa ca parteneri politici (SI).

- Încurajarea unei implicări mai mari în utilizarea finanțării UE și explorarea unor abordări inovatoare ale finanțării.

Din cauza crizei economice, se poate ca statele membre să nu mai aibă posibilitatea de a se baza în exclusivitate pe finanțare din sectorul public. Societățile private pot și trebuie să se implice mai mult, de exemplu, în proiectarea, construirea și exploatarea infrastructurilor. Aplicarea principiului „poluatorul plătește” trebuie să fie intensificată și considerată drept un element esențial în sustenabilitatea proiectelor.

Ca un pas înainte, trebuie să se ia în considerare instrumentele de inginerie financiară pentru obținerea unei mai bune implicări a resurselor limitate disponibile. Trebuie să se utilizeze într-o măsură mai mare JEREMIE și JESSICA în cadrul politicii regionale și să se învețe din experiența cu alte instrumente precum mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor folosit în programele-cadru UE de cercetare.

- Utilizarea la maximum a acțiunilor transfrontaliere.

Regiunile ar trebui să investească în creștere durabilă prin integrarea politicilor care afectează teritoriile și mările UE, în special zonele de coastă, pădurile și bazinele râurilor cu potențial ridicat de biodiversitate. Cooperarea între statele membre și regiuni privind seturi coerente de acțiuni și în cadrul unor zone teritoriale sau maritime specifice, precum bazinele maritime, ar aduce valoare adăugată suplimentară.

În mod special, autoritățile de gestionare trebuie să profite pe deplin de oportunitățile oferite de cooperarea transfrontalieră interregională și transnațională, în conformitate cu noul obiectiv de coeziune teritorială introdus prin tratatul de la Lisabona. Strategiile pentru Marea Baltică și cea a Dunării ilustrează valoarea acțiunilor la nivel macroregional.

4. CONCLUZII POLITICE

Chiar dacă nu se pot prevedea schimbări majore în modul de operare al politicii regionale decât în următorul cadru financiar multianual, prezenta comunicare prezintă modul în care autoritățile de gestionare pot realinia actualele programe de politică regională la obiectivele de creștere durabilă ale strategiei Europa 2020. Ea reprezintă un apel către autoritățile naționale, regionale și locale la acțiune imediată și la utilizarea mai bună a fondurilor disponibile pentru promovarea creșterii durabile în toate regiunile europene. Aceste acțiuni trebuie privite în contextul inițiativei emblematică privind „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” și al obiectivelor climatice și energetice ale strategiei Europa 2020²⁷ și sunt complementare cu acestea.

²⁷

Concluziile Consiliului European din 17.6.2010

Anexa 1 – Acțiuni pentru a atinge obiectivele de creștere sustenabilă ale strategiei Europa 2020 prin intermediul politicii regionale și al finanțării acesteia

Statele membre și regiunile sunt încurajate:

- să își realinieze cheltuielile cu prioritățile existente ale programelor în vederea stimulării tranziției către o economie eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor și cu emisii reduse de carbon și să examineze necesitatea modificărilor de programe, folosind sprijinul suplimentar oferit prin politica de dezvoltare rurală, programul LIFE+, Cel de-al 7-lea program-cadru C&D și programul pentru competitivitate și inovare în ceea ce privește:
 - eficiența energetică, energia regenerabilă și transportul cu reducere a emisiilor de carbon;
 - serviciile ecosistemice, mai ales protejarea biodiversității, adaptarea la schimbările climatice și prevenirea dezastrelor naturale;
 - sprijinul pentru ecoinovare prin clustere și servicii și aplicații TIC.
- să asigure integrarea sistemică a principiilor de sustenabilitate la fiecare pas al ciclului de viață al proiectului, cu o atenție specială dedicată creșterii eficienței utilizării resurselor;
- să abordeze schimbările climatice în planificarea lor teritorială, inclusiv strategii locale, regionale și macrorregionale care implică zone supranaționale legate în special de bazine maritime și fluviale;
- să realizeze evaluări specifice și să includă o secțiune dedicată în rapoartele anuale de punere în aplicare ale programelor lor operaționale pentru a evalua măsura în care programele sprijinite prin politica regională respectă orientările stabilite prin prezenta comunicare;
- să examineze, în contextul programelor naționale de reformă, flexibilitatea oferită de programele operaționale pentru reorientarea finanțării prin politica regională către prioritățile strategiei Europa 2020;
- să înceapă pregătirea noii generații de programe în ceea ce privește:
 - o concentrare tematică mai mare pe investiții ecologice și o schimbare către o economie cu emisii scăzute de carbon și rezistentă la schimbările climatice în același timp cu asigurarea unei abordări integrate a dezvoltării durabile urbane și/sau rurale, ținând cont pe deplin de contextul și oportunitățile teritoriale;
 - consolidarea capacității, utilizând bugete de asistență tehnică pentru implicarea actorilor locali, regionali și ONG în adaptarea regională la schimbările climatice și în conceperea de strategii de atenuare a efectelor acestora.

Anexa 2 – Acțiuni pentru a atinge obiectivele de creștere durabilă ale strategiei Europa 2020 prin intermediul politicii regionale și al finanțării acesteia

Comisia se angajează să examineze rapid și să sprijine orice cerere de reprogramare a finanțării către prioritățile Strategiei Europa 2020 și va colabora:

- cu instituțiile financiare internaționale și naționale pentru implicarea resurselor și, după caz, utilizarea la maximum a instrumentelor financiare, inclusiv o utilizare mai intensă a JEREMIE și JESSICA. Pentru a continua ceea ce s-a început prin recente modificări la regulamentele fondurilor structurale, se impune o orientare specială către energie sustenabilă în clădiri rezidențiale;
- cu autoritățile relevante din statele membre și regiuni pentru elaborarea de inițiative-pilot și seminarii dedicate pentru aplicarea propunerilor evidențiate în prezenta comunicare;
- în sensul sprijinirii autorităților naționale și regionale prin expertiză tematică în implementarea și monitorizarea programelor;
- în sensul mobilizării resurselor disponibile în programele operaționale existente pentru consolidarea capacității instituționale în vederea asigurării aplicării principiilor de dezvoltare durabilă și în vederea eliminării blocajelor, în special prin intermediul JASPERS;
- în sensul sprijinirii statelor membre pentru mobilizarea asistenței tehnice disponibile din propriile programe pentru stimularea creșterii durabile regionale și pentru facilitarea la toate nivelurile administrative a pregătirii liniei de elaborare și aplicare a proiectelor;
- în sensul identificării și încurajării continuării schimbului de bune practici între statele membre în domenii legate de creșterea durabilă prin inițiative precum Regiunile pentru schimbarea economică sau ESPON.
-